

OM BÖN – ordensmöte den 31 januari 2020

Ordens Bön

Föredrag utifrån frågeställningarna:

Vad är bön?

Vad förutsätter bön?

Vem behöver bönen bäst?

Underlag: Övning i kristendom av Sören Kierkegaard

VAD är bön?

- Bön är relation. Gud människa – människa Gud
- Gud är alltid i relation till människan
- Människan kan inte bli av med relationen till Gud men hon kan **vägra** att svara och lyssna till vad Gud vill av henne
- Kierkegaard vill göra oss **uppmärksam** på att man alltid är i förhållande till Gud (inte bara i kyrkan) – även då jag steker köttbullar = **Allt ska göras till Guds större ära**
- Bön är att på ett **korrekt sätt** vara i förhållande till Gud
- Enligt Kierkegaard bör **allt** jag gör vara en bön. Jag bör ständigt vara uppmärksam på mitt **förhållande** till Gud.
- Människan blir aldrig av med Gudsförhållandet – det handlar om förhålla sig **korrekt**
- Att be kan ge den som ber insikt om sig själv
- Bön en självreflektion
- Bön är ett **erkännande** av att Gud finns och att jag räknar med Gud

VAD förutsätter bön? Vad är det att vara i ett **korrekt förhållande**

BÖN förutsätter att jag är SANN

Det viktigaste då jag ber är att jag är - SANN

- En bön i osanning är meningslös

Förutsättningen är också att Lyssna till vad Gud vill med mig just nu

Kierkegaard skriver i uppbyggliga tal om fågeln och liljan som förebilder

Fågeln (uttrycker **den omedelbara relationen med Gud**) är därför, **enligt Kierkegaard, läromästare:**

- Fågeln uttrycker glädje och tacksamhet - omedelbar
- Fågeln är i sanning den den är, **entydig**
- Närvarande just nu (fågeln gör sig inga bekymmer för morgondagen)

Närvaro förutsätter stillhet

Kierkegaard menar att människan måste komma i **stillhet** inför Gud **och bli tyst** för att höra och bli berörd.

”Det är visserligen människans företräde framför djuren att kunna tala men i förhållande till Gud kan detta att kunna tala lätt bli till

fördärv. Gud är i himlen, människan på jorden och därför är det inte så lätt att tala samman. Gud är allvisdom – det människan tror sig veta är bara löst prat, därför är det svårt att samtala”.

OBS! (Det är en absolut skillnad mellan människan och Gud)

Men, frågar Kierkegaard retoriskt, talar inte Gud och människa tillsammans i bönen? Jo, i bönen talar människan till Gud, men i bönen **sker det förunderliga**, att den som **i sanning ber**, uppdragar att ju längre han ber ju mindre har han att säga. Den sanna bönen, menar Kierkegaard, slutar i tystnad, eller vad som är motsatsen till att tala, den slutar med att *lyssna*.

Bön: Fader i himmelen! Från dig kommer endast goda och fullkomliga gåvor; Den du utser till lärare för människorna, den bekymrade vägledaren, hans vägledning och lärdom, må också vara gagnelig att följa. Så ber vi dig då, gode Gud, att den bekymrade vägvisaren i sanning måtte ha tagit lärdom av de gudomligt utsedda läromästarna: av liljorna på marken och himmelens fåglar! Amen. (Kierkegaard, uppbyggliga tal band, 11)

LYSSNA – VAD VILL GUD AV MIG

Grundläggande inställning

- Min bön kan inte upplysa Gud om något (däremot kan min bön upplysa mig om något om mig själv)

Lyssna: Vad vill Gud av mig?

- Kierkegaard 20 år – i sin dagbok – finna ut vad Gud vill av just mig – vad är min kallelse i världen?

- Lyssna in i varje situation – Vad vill Gud av mig just nu?
Varje situation unik, inga upprepningar finns.

Var och en har sin personliga kallelse – **men för alla krävs** – Att vara SANN

Bön kräver närvaro

- Ibland bara rabblar jag,
- Meningslös då jag inte är närvarande
- Ingen relation till Gud

Närvaro förutsätter också att vi är vakna (inte drömmande)

Kierkegaard varnar oss för diktaren

- Diktaren gör livet till en **abstraktion** – att finnas i en idévärld.
- Varnar för att drömma oss bort likt diktaren som diktar sitt liv som ser fågeln och liljan som medel att nära fantasins drömrrike
- istället ska fågeln och liljan i allvar lära oss leva våra liv

Diktaren är **evighetens barn men saknar evighetens allvar**.

När diktaren tänker på fågeln och liljan då gråter han
Tårarna ger honom lindring, en önskan föds och med den
vältaligheten:

Ack vore jag en fågel, den fågeln jag läste om i min barndoms

bilderbok

Ack vore jag en blomma, den blomma som växte i min mors trädgård!

Men skulle man med Evangeliet säga ”Det är allvar – det är just allvar att fågeln *skall* vara läromästaren”. Då skulle diktaren le och ge oss en kvickhet om fågeln och liljan så att också den allvarligaste människan som har levat lockades av lustigheten.

Men **Evangeliet** vågar befalla diktaren att han *skall* vara som fågeln.

Och så allvarligt är Evangeliet att diktaren aldrig kan få det att le.

Anders Piltz: Svenskans all-var från början ett adjektiv, ”alldeles sann” (från Signum 7 2018) – att vara i överensstämmelse med sig själv.

Boken: Övning i kristendom (ingen bönbok men det finns en hel del böner insprängda i texten) Kierkegaard vigde sitt liv åt att förkunna om vad det innebär att vara kristen

Grundtemat i Övning i kristendom: Bön att Kristus må dra mig/oss närmare till sig – **förutsätter** att jag låter mig dragas av honom – **komma i relation** (vilket är en förutsättning för bönen)

Bön

Herre Jesus Kristus, om vi äro långt borta eller nära, långt borta från Dig i det förvirrade människovimlet, i världslig beställsamhet, i jordiska bekymmer, i timliga förnöjelser, i blott mänsklig upphöjelse eller långt borta från allt detta i ensamhet, i övergivenhet, i

misskännande, i ringhet, och därmed Dig närmare - drag Du oss, drag oss helt till Dig.

Vem behöver bön?

BE FÖR DEN SOM GJORT MIG ILLA – MIN OVÄN

Det är de som gjort orätt som behöver min bön - de som riskerar att gå förlorade. **OBS!** Förövaren - terroristen, t ex Breivik

- Den som gör orätt förstör sig själv
- Ingen annan än jag kan förstöra mig själv, mitt väsen

Sokrates: Det är bättre att lida orätt än att göra orätt

Att älska = att förutsätta att det goda finns i varje människa. Även om jag inte ser en skymt av det goda.

- **Be i första hand för förövaren inte för offret**
- Att älska är att dölja syndernas mångfald

Kierkegaard skriver att den som älskar döljer syndernas mångfald. Den kärleksfulle vet mycket väl att synden finns men uppdragar den inte, istället skyler kärleken synden genom att **inte** avslöja den.

BÖN

Herre Jesus Kristus! Fåglarna har sina redan, rävarna har sina lyor, men Du hade inget ställe där du kunde vila ditt huvud. Husvill var Du i världen. Dock utgjorde Du själv gömstället, det endaste enda, dit syndaren kunde fly. O, och således är Du ju, ännu den dag som idag är, gömstället – dit syndaren flyr, döljer sig hos Dig, är dold i Dig. Då är han evigt väl bevarad, då **döljer "kärleken" syndernas mångfald**

Kärleken skyler syndernas mångfald; ty det kärleken inte kan undgå att se eller höra skyler den genom att tåga, genom att förmildra, genom att förlåta.

Hos Jesus Syraks vishet kap 28:8 står skrivet: "Undvik strid, så syndar du mindre". Avhåll dig från stridigheter, glöm andras fel, så kommer du att förminska syndernas antal. Den som förhindrar en annan från att synda förminskar syndernas antal dubbelt upp. Den som omvänder en syndare från hans väg i villfarelse, om honom säger aposteln Jakob att han **döljer syndernas mångfald**.

SAMMANFATTNING – vad vill Kierkegaard uppmärksamma mig (sin läsare) på vad gäller bön?

1. **Lyssna till Gud: vad vill han med mig just nu**
2. **Be i första hand för förövaren. Be för dem som gjort mig illa, den behöver det allra bäst**
3. **Låt fågeln och liljan lära mig att vara närvarande, vara tyst, och lyssna**

- **Bön** = att tala allvar med sig själv, att vara sann. Se bort från syndernas mångfald – **förtuse att det goda finns i varje människa** – trots att du inte alls kan upptäcka det.
- Lära dig av fågeln och liljan (entydighet, närvaro, glädje och tacksamhet) **konkret bön om tacksamhet – att tacka Gud**
- **Be för den som gjort dig illa. Den som är din ovän – be i första hand för förövaren**, det är just förövaren som är illa ute och som behöver bönen allra mest

Fler BÖNER ur Övning i kristendom

Fader i himmelen! Som församlingens förbön lyder, att du må trösta alla dem som äro sjuka och förtvivlade: så lyder den och i denna stund att du må giva dem som arbetar och är betungade frid i själen. Men dock finns det väl ingen förbedjare som torde mena sig själv så säker att han endast behöver bedja för andra. Ack nej, envar beder för sig själv att du må giva honom frid i själen. Så giv Du - o Gud, var och en som du ser som i innerlighet arbetar med sin syndamedvetenhet – Ge honom frid i själen!

Herre Jesus Kristus! Du som förutsåg ditt öde, dock utan att dra dig undan. Du som lät dig födas i armod och ringhet, därpå i armod och ringhet bar Du världens synd, led ända tills du hatad, övergiven, hånad, bespottad till slut också övergiven av Gud böjde ditt huvud i den mest försmädliga död. O Du upplyfte dock ditt huvud igen, Du evige segerherre. Du som väl inte segrade över dina fiender i livet, men i döden segrade också över döden. Du upplyfte för evigt segerrikt ditt huvud – Du himmelsfarne! För att vi måtte följa Dig efter!

Herre Jesus Kristus! Du som alls icke kom till världen för att döma. Du var dock – genom att vara den älskande som inte blev älskad – domen över världen.

Vi kallar oss kristna. Vi menar oss inte veta någon annan förutom dig att gå till – ack till vem skulle vi gå – när det just är din kärleksfullhet som blir domen över oss, som avslöjar vår kärlekslöshet mot dig. Till vem O tröstlöshet förutom till dig, till vem O förtvivlan om inte Du förbarmade dig över oss och tog dig an oss och förlät vår stora synd mot Dig och mot kärleken – vi som syndade mycket men älskade så lite.